

An aerial illustration of a landscape featuring a river at the top, a road, several buildings, and a large green field. A large, white, stylized letter 'A' is superimposed over the central part of the image, partially obscuring the landscape details.

Archus

Tollare gård

NACKA KOMMUN

UNDERLAG TILL PLANANSÖKAN

2025| 04| 02

PLATSENS HISTORIA

Tollare gårds resa genom historien, från medeltida egendom till industriellt centrum och senare utbildningsplats, speglar regionens dynamiska utveckling

Med anor från 1500-1800-talet

Tollare gård har anor från medeltiden. År 1403 förvärdades gården av Jöns Pedersen Daen, senare borgmästare i Stockholm. Efter hans död skänkte hans änka, Margit Laurensdotter, gården till Gråbrödraklostret i Stockholm. Under reformationen drogs kyrkans egendomar in till kronan, och 1556 donerade Gustav Vasa Tollare till amiralen Jacob Bagge för hans insatser för staten. På 1700-talet var gården en del av Boo Säteri. År 1829 friköptes den och blev sommarbostad för Stockholmsfamiljer. 1834 moderniserades gården av järngrossisten Anton Wilhelm Frestadius, som tillförde två flyglar.

Tollare pappersbruk

År 1918 köptes Tollare av Johan Alfred Hedenström, som grundade Tollare pappersbruk. Pappersbruket började sin verksamhet 1922 och tillverkade tidningspapper för Stockholms dagspress. Det var en betydande industriell aktör fram till 1964, då verksamheten lades ner. Pappersbruket präglade området både ekonomiskt och socialt under flera decennier.

Tollare gård som centrum för folkbildning

Sedan 1945 har Tollare folkhögskola bedrivit sin verksamhet på gården, och den första vinterkursen inleddes 1952. Idag är Tollare gård ett centrum för utbildning och folkbildning, samtidigt som det historiska arvet lever kvar i området.

TOLLARE KAJ

Under de senaste åren har Tollare och övriga Boo genomgått en omfattande nybyggnation och utveckling som påtagligt har förändrat områdets karaktär

Nya bostadsområden

Under de senaste åren har Tollare och övriga Boo i Nacka kommun genomgått en omfattande nybyggnation och utveckling som påtagligt har förändrat områdets karaktär. Från att tidigare ha varit ett historiskt villa- och fritidshusområde växer nu andelen flerbostadshus och moderna bostäder, med tillhörande infrastruktur. Denna omvandling är en del av Nacka kommuns långsiktiga strategi för att möta det ökade bostadsbehovet i Stockholmsområdet, där förtätning och stadsnära bebyggelse ersätter tidigare småhusområden. I Tollare har flera stora bostadsprojekt förverkligats, bland annat i områden som Tollare strand och Tollare torg, där man uppfört nya flerbostadshus, radhus och kedjehus med modern arkitektur och närhet till natur och vatten. Tollare hamn, som ligger vid vattnet, har förvandlats till ett attraktivt bostadsområde med en kombination av lägenheter, småhus och promenadstråk längs vattnet. De nya kvarteren är planerade med ett småskaligt stadsmiljötänk, omgivna av naturreservat, grönområden och havsnära lägen, vilket lockar såväl unga familjer som äldre.

Infrastruktur och service

I takt med att befolkningen har ökat har också behovet av service, skolor och infrastruktur vuxit. Området har därför fått nya förskolor och det planeras fler skolor och servicebyggnader för att möta den växande efterfrågan. Vid Tollare torg har butiker, restauranger och caféer etablerats för att ge närservice åt de boende och skapa en levande stadsdel. Parallellt har vägnätet och kollektivtrafiken anpassats för att underlätta resor till och från centrala Nacka samt vidare in mot Stockholm.

PLATSENS KARAKTÄR

Landskapet består av varierade områden som tillsammans skapar en rik miljö för människor, djur och växter

Landskapsbild, kopplingar och samband

De ljusa, öppna skogspartierna berättar om de historiska skogarna och skapar en naturlig avgränsning till bebyggelsen vid Tollare kaj. Skogsområdena erbjuder både lugna naturupplevelser och möjligheter till aktivitet, vilket bidrar till skolans verksamhet. Den tydliga ravinen förstärker platsens karaktär med siktlinjer och riktningar. Kvarvarande parkväxter från en tidigare trädgård, som sträckte sig från herrgården ner mot vattnet, påminner om områdets historiska betydelse.

Naturreservat och strandskydd

Tollare naturreservat är ett naturskyddat område som bildades 2006 och omfattar cirka 55 hektar, varav en del utgörs av vatten. Det är ett område rikt på kulturhistoria och naturvärden och erbjuder fina vyer över skärgårdslandskapet. Naturreservatet är populärt för friluftsliv och har flera vandringsleder, klippor och skogsområden som lockar både närboende och besökare. Tollare naturreservat består av en blandning av barrskog, lövskog, klippstränder och ängsmark. Området är kuperat och varierat med höjder, raviner och kustnära klippor. Det finns också flera gamla ekar och andra lövträd, vilket bidrar till områdets biologiska mångfald. Strandskyddet i Sverige sträcker sig generellt 100 meter från strandlinjen, både på land och i vattnet, men kan utökas till 300 meter i vissa områden som anses särskilt känsliga eller skyddsvärda. I Tollare i Nacka gäller strandskyddet normalt inom denna 100-metersgräns från strandlinjen längs Tollarefjärden och de närliggande vattendragen. Eftersom Tollare naturreservat har en känslig naturmiljö och är en del av Stockholms skärgårdslandskap, har man i vissa delar även stärkt skyddet för att säkerställa att strandområden hålls öppna för allmänheten och att den biologiska mångfalden bevaras. Strandskyddet innebär att byggnationer, anläggningar eller åtgärder som kan förändra landskapet inom skyddszonen kräver dispens från Länsstyrelsen eller kommunen.

- 1. Herrgårdsbyggnad/ skolbyggnad
- 2. Storstugan
- 3. Elevbostäder

- 4. Sporthall
- 5. Ranchen
- 6. Befintlig fotbollsplan, kommunens fastighet

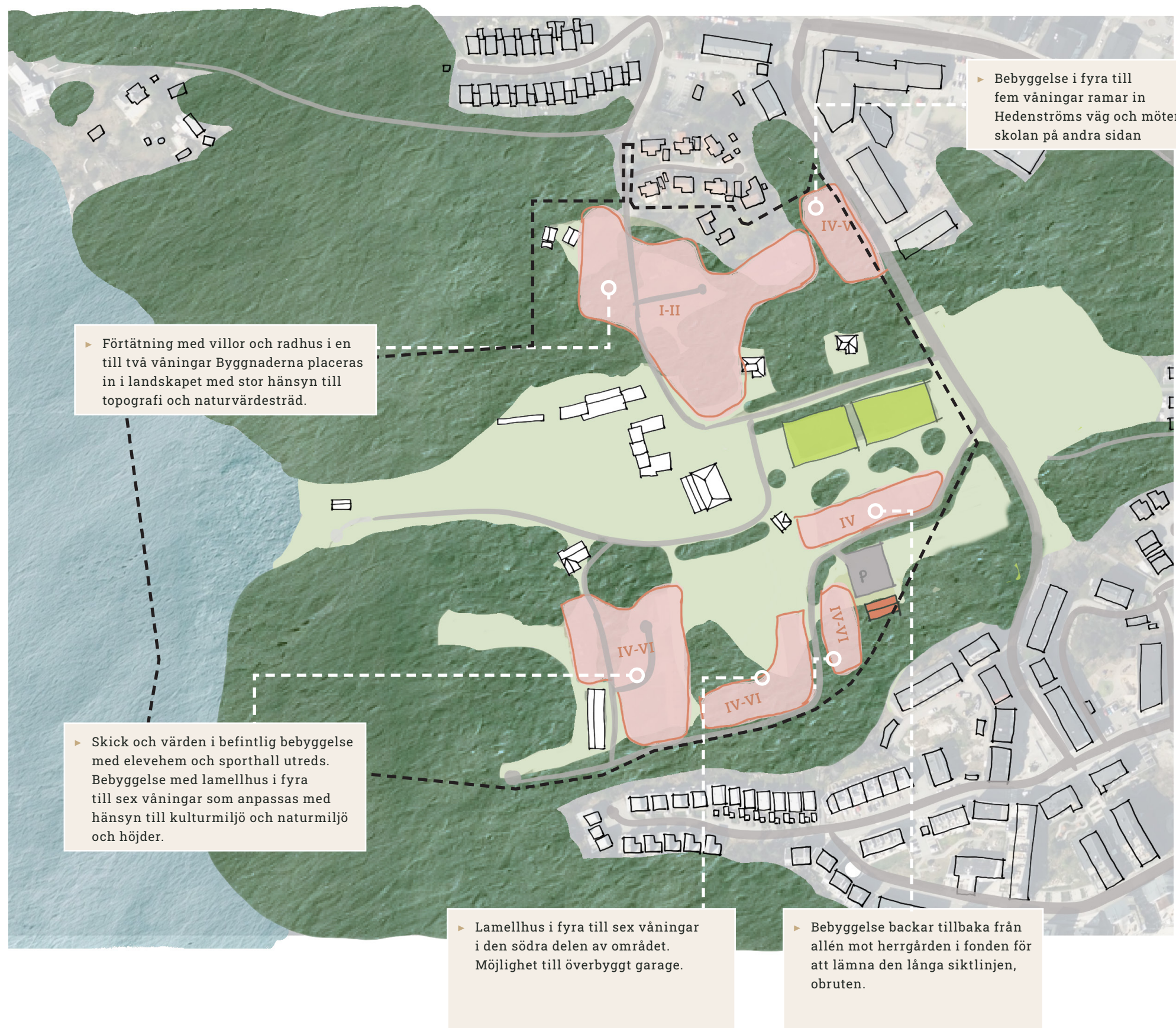
- 7. Röda stugan
- 8. Villabebyggelse
- 9. Kägelbana

ÖVERGRIPANDE STRUKTURPLAN

Ny bebyggelse anpassas till platsens karaktär och landskapsbild

Målbild för strukturen

Bostadshusen planeras att integreras varsamt i omgivningen, med särskild hänsyn till de naturliga höjdskillnaderna och den befintliga miljön för att bevara områdets unika karaktär. Herrgårdens kulturella och historiska värden ska lyftas fram och skyddas för att fortsatt vara en central del av platsens identitet och historia. Utformningen av området ska också prioritera sociala interaktioner och främja en känsla av gemenskap. Detta uppnås genom att skapa fler mötesplatser och ytor för gemensamma aktiviteter, såsom mindre bollplaner och spontanidrottsytor, som inbjuder till både organiserade och spontana möten.

INSPIRATION GESTALTNING

Bebyggelsen utformas för att passa in i landskapet, med inspiration från den historiska kulturmiljön runt herrgården

Gestaltningssidén är att den nya bebyggelsen, en blandning av lamellhus, villor och radhus, varsamt fogas in i landskapet och blir en nutida tolkning av platsens historiska arkitektur. Utgångspunkten i en ljus materialpalett av trä, puts och tegel som knyter an till herrgårdsmiljön och den omgivande naturen.

De större lamellhusen placeras strategiskt för att möta skogen och bebyggelsen vid Tollare kaj och skolområdet, med varierande höjd och med långsida mot gatan skapar de ett levande bebyggelselandskap väl anpassat efter platsens terräng och naturvärden. Radhus och villor i den norra delen bibehåller samma formspråk, men i en mer småskalig skala för att säkra en enhetlig helhet.

Gröna stråk, planteringar och träd i anslutning till gårdar och gator skapar en harmonisk länk mellan arkitektur och landskap, vilket balanserar gemensamma ytor och privata zoner i respekt för platsens öppna landskap och historiska kontext.

FOLKHÄLSA

Förslaget tillför Nacka kommun fler ytor för idrott och motion

Möjlighet för nya fotbollsplaner

Detta initiativ ligger i linje med Nacka kommuns fritidsstrategi, som syftar till att skapa förutsättningar för ett brett och varierat idrotts- och fritidsutbud, där valfrihet och tillgänglighet är centrala mål. Inom planområdet finns goda möjligheter att tillskapa ytor som särskilt gynnar barn- och ungdomsfotboll. Förslaget visar plats för två 7-mot-7-planer med naturgräs för att harmonisera med områdets kulturmiljö. Planerna kan även fungera som spontanidrottsytor. Förslaget skapar en miljö där kultur- och naturvärden bevaras och integreras med möjligheterna till motion och fritidsaktiviteter. Detta överensstämmer med fritidsstrategins mål om att idrotts- och fritidsutbudet ska vara attraktivt, tillgängligt, erbjuda möjligheter till delaktighet och bidra till ett hållbart Nacka.

